

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ТЕХНОЛОГІЇ ЗАХИСТУ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИХ ТЕРИТОРІЙ

спеціальність	E2 Екологія	обов'язковість дисципліни	вибіркова
освітня програма	Екологія	факультет	біотехнологій
освітній рівень	другий (магістерський)	кафедра	екології та біотехнологій в рослинництві

ВИКЛАДАЧ

КЛИМЕНКО ІГОР ВІКТОРОВИЧ

Вища освіта – Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва, спеціальність Агрономія
Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва, спеціальність 202 Захист і карантин рослин
Науковий ступінь – кандидат сільськогосподарських наук, 06.01.09 – рослинництво
Вчене звання – немає
Досвід роботи – більше 2 років
Показники професійної активності з тематики курсу:
автор більше 10 навчально-методичних розробок;
співавтор 5 навчальних посібників;
учасник наукових і методичних конференцій.

телефон	+380680626218	електронна пошта	klymenkoigor1984@gmail.com	дистанційна підтримка	Google Meet Moodle, ZOOM
---------	---------------	------------------	--	-----------------------	-----------------------------

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ (ДИСЦИПЛІНУ)

Мета	формуванні у здобувачів системного розуміння сучасних технологічних та організаційних підходів до збереження природних комплексів, біорізноманіття та екосистемних функцій природно-заповідних територій.
Формат	лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання, командна робота
Обсяг і форми контролю	4 кредити ECTS (120 годин): 16 годин лекції, 16 годин практичні; модульний контроль (2 модулі); підсумковий; контроль – залік.
Вимоги викладача	вчасне виконання завдань, активність, командна робота

ВІДПОВІДНІСТЬ СТАНДАРТУ ОСВІТИ І ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Компетенції	Здатність застосовувати теоретичні знання для вирішення практичних завдань охорони природних територій. Здатність визначати основні загрози функціонуванню природно-заповідних територій та їх природним комплексам. Здатність оцінювати стан природних місць існувань, популяцій видів та екосистем на територіях природно-заповідного фонду Здатність добирати сучасні технології охорони природних комплексів і біорізноманіття. Здатність застосовувати методи попередження та контролю поширення інвазійних видів. Здатність розробляти заходи щодо запобігання та мінімізації наслідків природних і антропогенних пожеж. Здатність застосовувати технології відновлення деградованих природних комплексів на заповідних територіях. Здатність організовувати системи екологічного моніторингу природно-заповідних територій. Здатність оцінювати вплив рекреаційної та туристичної діяльності на природні комплекси. Здатність оцінювати результативність технологічних та організаційних заходів щодо охорони заповідних територій.	Програмні результати навчання	Розуміти сучасні принципи та технологічні підходи до охорони природно-заповідних територій. Визначати основні природні та антропогенні загрози функціонуванню заповідних територій. Визначати характер та інтенсивність антропогенного навантаження на заповідні екосистеми. Обирати технології збереження природних комплексів залежно від характеру екологічної загрози. Застосовувати сучасні методи охорони рідкісних та вразливих видів. Застосовувати методи відновлення деградованих екосистем на заповідних територіях. Організовувати моніторинг стану природних комплексів і біорізноманіття. Оцінювати екологічні наслідки рекреаційної діяльності та розробляти заходи щодо зменшення її негативного впливу. Оцінювати ефективність природоохоронних технологій та заходів. Визначати пріоритети природоохоронного менеджменту на основі результатів екологічного моніторингу. Розробляти програми адаптивного управління природно-заповідними територіями. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо довгострокового збереження природного потенціалу природно-заповідних територій.
-------------	--	-------------------------------	--

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ (ДИСЦИПЛІНИ)					
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРИРОДНИХ КОМПЛЕКСІВ І БІОРІЗНОМАНІТТЯ					
Лекція 1.	Функціональне значення ПЗТ. Основні компоненти природоохоронної системи. Загрози стабільності природних комплексів.	Практичне заняття 1	Формування матриці загроз та визначення їх пріоритетності за масштабом, ймовірністю та потенційними наслідками.	Самостійна робота	Екологічна фрагментація природних територій та її наслідки для популяцій. Екотонні зони як об'єкти підвищеної природоохоронної цінності. Генетичне різноманіття популяцій як основа їх довгострокової стійкості. Екологічні наслідки надмірної чисельності окремих видів у заповідних екосистемах.
Лекція 2.	Підтримання природної структури екосистем. Технології збереження рідкісних і вразливих компонентів біоти.	Практичне заняття 2	Визначення вразливих компонентів, потенційних загроз та комплексу заходів для забезпечення їх збереження.		
Лекція 3.	Системи оповіщення. Виявлення пожеж, незаконної діяльності та інших порушень природоохоронного режиму	Практичне заняття 3	Вибір сенсорів, засобів спостереження, точок контролю та алгоритму реагування на екологічні загрози.		
Лекція 4	Механізми проникнення інвазій. Методи раннього виявлення. Біологічний, механічний та інтегрований контроль. Запобігання повторному поширенню.	Практичне заняття 4	Визначення шляхів поширення, методів виявлення, способів стримування та критеріїв результативності контролю.		
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ МОНІТОРИНГУ, ВІДНОВЛЕННЯ ТА АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПЗТ					
Лекція 5	Дистанційні та цифрові технології спостереження за заповідними територіями	Практичне заняття 5	Аналіз супутникових та безпілотних даних для оцінювання стану ПЗТ	Самостійна робота	Вплив кліматичних змін на фенологічні процеси в заповідних екосистемах. Зміна ареалів видів у природно-заповідних територіях в умовах глобального потепління. Відновлення природних гідрологічних режимів як умова збереження водно-болотних угідь. Конфлікти між охороною природи та рекреаційним використанням заповідних територій. Екосистемні послуги природно-заповідних територій та їх значення для місцевих громад.
Лекція 6.	Технології запобігання та протидії природним пожежам	Практичне заняття 6	Оцінювання пожежної небезпеки природоохоронної території		
Лекція 7	Технології відновлення порушених природних комплексів	Практичне заняття 7	Розроблення проєкту відновлення деградованої ділянки ПЗТ		
Лекція 8	Адаптивне управління та оцінювання ефективності захисту ПЗТ	Практичне заняття 8	Формування системи індикаторів ефективності охорони ПЗТ		

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Література

1. Андронов В.А. Заповідна справа: навчал. посібник / В.А. Андронов, Є.О. Варивода, Г.В. Тітенко. Х.: НУЦЗУ, 2018. 204 с.
2. Гринчишин Н.М. Природно-заповідна справа: навч. посібник / Н.М. Гринчишин. Львів: ЛДУБЖД, 2012. 224 с.
3. Грищенко Ю.М. Основи заповідної справи: навч. посібник для студентів спеціальності «Екологія та охорона навколишнього середовища» / Ю.М. Грищенко Рівне: Вид-во РДТУ, 2000. 234 с.
4. Попович С.Ю. Природно-заповідна справа. Підручник / Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2024. 392 с
5. Решетюк О.В. Заповідна справа: теорія та практика: навч.-метод. посіб. Ч. 2 / О.В. Решетюк. Чернівці: ЧНУ, 2008. 232 с

Методичне забезпечення

1. Охорона та захист природних ресурсів : метод. вказівки до виконання практ. робіт для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заоч. форм навч. спец. 103 Науки про землю ; Держ. біотехнол. ун-т; уклад.: Ю.Ю. Чуприна, Л.В. Головань, О.В. Коляда. Харків, 2023. 76 с.
2. Бургаз О.А., Грудєв П.Х., Кур'янова С.О. Заповідна справа: конспект лекцій. Одеса: Одеський державний екологічний університет, 2022. 150 с.
3. Заповідна справа. Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт для студентів спеціальності 101 «Екологія» денної та заочної форм навчання / [упоряд. Федонюк В.В., Федонюк М.А.] Луцьк: Луцький НТУ, 2020. 88 с.
4. Давидюк Ю.В., Давидова І.В. Методичні рекомендації призначенні для проведення практичних робіт та самостійного вивчення навчальної дисципліни «Заповідна справа» для студентів освітнього рівня «Бакалавр» денної форми навчання із спеціальності 101 «Екологія» та 183 «Технології захисту навколишнього середовища». Житомир, ЖДТУ, 2019. 70 с.
5. Сербенюк Г.А. Методичні рекомендації для виконання практичних робіт із дисципліни «Заповідна справа» для студентів очної, заочної та дистанційної форм навчання за спеціальністю 101 «Екологія». Київ, 2023. 134 с.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОцінкаECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістюповторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковимповторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Всі учасники освітнього процесу (в тому числі здобувачі освіти) повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у положенні «Про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДБТУ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.